

Høringsuttalelse fra Eidskog kommune Høring tilbudsstruktur videregående opplæring Innlandet 2026–2030

Eidskog kommune anerkjenner igjen behovet for strukturelle grep for å tilpasse tilbudet i videregående opplæring til synkende elevtall og mener det er riktig å ta solide grep slik at det ikke er behov for nye runder om kort tid.

Eleven fra Eidskog kommune benytter først og fremst Sentrum vgs og Øvrebyen vgs og det er derfor viktig for Eidskog at disse skolene har et kvalitativt godt og variert tilbud og kommunen er glad for at disse skolene er videreført. Eidskog kommune vil videre påpeke at det er viktig å sikre at alle regioner har et godt og variert tilbud til videregående opplæring innenfor egen region. Dette for at færrest mulig må flytte på hybel for å gjennomføre videregående opplæring. Studier har vist at det å bo hjemme mens man gjennomfører videregående opplæring øker sjansene for å gjennomføre.

I Eidskog kommune søker flertallet av eleven til yrkesfag, noe som akkurat nå sammenfaller med behovet hos bedriftene i kommunen og Kongsvingerregionen. Samtidig vet vi at det vil oppstå et større behov for universitets- og høyskoleutdannede i fremtiden pga. pensjonsavganger i offentlig sektor. Dette viser at behovet for yrkesfaglige og studieforberedende tilbud vil variere over tid. Utfra dette mener Eidskog kommune det er viktig at det legges opp til en fleksibilitet rundt forholdet mellom tilbudene slik at det i framtid raskt kan omstilles til behovene i de ulike regionene.

Eidskog kommune har i likhet med de andre kommunene i Kongsvingerregionen en utfordring med utenforskap og vi scorer generelt lavt på folkehelsebarometeret. Det pågår både lokale og regionale initiativ for å snu denne trenden. Barn og unge, forebygging og levekår er for eksempel bærebjelkene i kommuneplanens samfunnsdel i Eidskog kommune og skal speiles i alt vi gjør. Videregående opplæring er et viktig verktøy i dette arbeidet. Det er derfor svært viktig at tilbudsstruktur for videregående opplæring fører til at vi sammen kan redusere andelen som står utenfor det ordinære arbeidslivet.

Eidskog kommune mener det derfor er viktig at tilbudsstrukturen i videregående opplæring utformes på en fleksibel måte som raskt kan omstilles etter behovene i den enkelte region. I tillegg mener Eidskog kommune at det bør arbeides aktivt for å skape et enda tettere samarbeid mellom grunnskolen og videregående opplæring, f.eks. et tett samarbeid på rektornivå mellom videregående skoler i hver region og regionens ungdomsskoler. Dette vil kunne bidra til en mere helhetlig jobbing mot utenforskap.

Videregående skoleelever i Kongsvingerregionen kan ikke få et smalere videregående tilbud enn øvrige videregående skoleelever i landet. Det videregående skoletilbudet må ha en god kvalitet, som ruster ungdom med relevant og god yrkesfaglig utdanning, et godt fundament for videre studier og til sist bidra til et samfunnsaktivt liv i voksen alder.

Kongsvingerregionen er den største i Norge innen bygg- og anleggsbransjen og har en av de største industriklyngene i landet. Videregående opplæring knyttet til dette er svært viktig for

videre utvikling av næringslivet i regionen, og det er av betydning at videregående opplæring har tilbud gjenspeiler dette. Deler av næringslivet i regionen har signalisert at det kan være utfordrende å rekruttere rett kompetanse. Dersom dette ikke bedrer seg, kan dette føre til at bedriftene flytter ut av regionen. Hydro Extrusion Magnor er tydelige på dette. Dette er signaler vi må ta på største alvor hvis vi ønsker at folk skal kunne bo i hele det langstrakte fylket vårt – og ikke minst hvis vi faktisk ønsker å realisere de «eventyrlige muligheten» fylket selv peker på.

Vi tror at en praktisering av 4-årig tilbudsstruktur vil gi næringslivet i utkantene svar på noen av utfordringer i tida som kommer. Rekrutteringen til enkelte yrker blir bedre ved at elevene enklere velger den utdanningen som eksisterer lokalt. Dette medfører igjen at bedriftene får rekruttert de lærlingene de trenger for å opprettholde bemanningen i sine bedrifter.

Eidskog kommune mener det er uheldig at elever må flytte eller få veldig lang skolevei for å kunne fullføre videregående opplæring innenfor fagområder som ikke er landslinjer. Regionen har et begrenset tilbud av kollektivtilbud, noe som gjør pendling for elever utfordrende. Det er for eksempel ikke et kollektivtilbud nordover i fylket som kan brukes i skolesammenheng utenfor regionen.

Eidskog kommune ber om at Innlandet fylkeskommune fortsetter utviklingsarbeidet med fokus på hvordan alle elever i fylket vårt kan søke seg inn på et bredt spekter av linjer, uten at elever må flytte hjemmefra. Det er viktig å se på muligheten for kombinasjonslinjer med ulike yrkesfag, nye yrkesfag etter alternative opplæringsmodeller og studieforberedende tilbud med ulike spesialiseringer. Vi ber fylkeskommunen vurdere om det er mulig å se den nyetablerte nettskolen Innlandet fylkeskommune opp mot dette, slik at den kan løse undervisning i programfagene i ikke lokalt tilbudte fag ved lokale vgs med digital undervisning? Dette er distriktsvennlig og vil gi alle muligheter til alle elever i hele det store fylket vårt.

Eidskog kommune mener at tilbudsvifta i videregående opplæring i Kongsvingerregionen ikke bør svekkes, men heller øke, og i det minste bevare de utdanningsprogrammene og tilbudene i voksenopplæring som finnes. Geografisk er Kongsvingerregion langt unna tilbud som ellers tilbys andre steder i fylket, og det er i det offentlige og næringslivets interesse, at tilbudet i videregående opplæring er bredt nok til å imøtekomme fremtidig vekst i også ikke-etablerte sektorer. En fireårig tilbudsvifte i videregående opplæring vil for Kongsvingerregionen skape forutsigbarhet for offentlige tjenester og næringslivet, samtidig som det vil snevre inn mulighetene, om tilbudet ikke er bredt nok, slik at nye næringer ikke kan få tak i arbeidskraft.

Fylkeskommunen kan gjennom samarbeid med kommunen, regionen, næringslivet og eventuelt andre være samskapende om opplæring. Et eksempel på en betydelig næringsaktør i Eidskog kommune er Magnor Glassverk, og et eksempel på et aktuelt utdanningsprogram på Vg2 som ikke tilbys i regionen, og som kunne tilbys i en 1+3 modell. Dersom tilbudsstrukturen fastsettes for 4 år av gangen, så vil det kanskje påvirke slike etablerte aktørers insentiv til å fremme forslag om endringer. I tillegg vil det sannsynligvis ta lenger tid før et slikt tilbud lyses ut, siden hensikten synes å være at de ansatte og elevene skal ha ro og forutsigbarhet. Det vil oppleves at de tradisjonelle utdanningsprogrammene prioriteres, at nye næringer og sektorer må avvente. I så måte blir effekten det motsatte av en katalysator for vekst i nye næringer.

Samtidig er det mulig at nye utdanningsprogram som automatisering og informasjonsteknologi og medieproduksjon ved Sentrum vgs får etablert seg og får sterkere bånd til lokale offentlige tjenester og næringsliv. Det er viktig at formidling således ikke minker, men at det arbeides med å sikre tilknytningen utdanningsprogrammene får til de offentlige tjenestene og næringslivet lokalt.

Kommunene er positiv til alternative opplæringsmodeller. Som nevnt er glassblåser Vg2 i utdanningsprogrammet Håndverk, design og produktutvikling et tilbud som ikke lyses ut i Innlandet og som det er naturlig at vår region kunne være naturlig vertskap for. En tilknytning er da naturlig til i form av en 1+3 alternativ opplæringsmodell, og at kanskje fjernundervisning i Vg1 programfag kjøres fra Hamar katedralskole og fellesfagene på Sentrum vgs. Vg2 fagene kan da kanskje tilbys i samarbeid med Magnor Glassverk. I tillegg er det i utdanningsprogrammet Bygg og anleggsteknikk, muligheter for at vi kan skape tilknytning til næringsmiljø innen solcelleteknologi som kan tilknyttes Vg2 Klima, energi og miljøteknikk og også utdanningsprogrammet Vg2 Automatisering, Elektrofag i same bransje. Vår kommune kan også være naturlig vertskap for opplæringsmodellene 1+3 i utdanningsprogrammet Naturbruk og Vg2 Skogbruk, Heste- og dyrefag og Landbruk og gartneri/næring. Sistnevnte er vel for Kongsvingerregionen dekket ved Solør vgs, men vår kommune har også mulighet å være vertskap for yrkesfaglig fordypning, læreplaner og kanskje også alternative opplæringsmodeller.

Eidskog kommune gir for øvrig sin tilslutning til næringslivet i Kongsvingerregionen når de etterspør spesifikt Teknikk og industrifag Vg2 Industriteknologi, Bygg og anleggsteknikk Vg2 Byggteknikk, Vg2 Tømrer. At Bygg og anlegg ved Sentrum vgs etter hvert flyttes til lokaler i Kongsvinger, ser kommune meget positivt på.

Kongsvingerregionen har ikke tilbud innenfor musikk, dans og drama. Dette innebærer at elever som ønsker denne studieretningen må søke skoletilbud ved Stange vgs. Dette igjen medfører at elevene i Kongsvingerregionen eventuelt må velge å bo på hybel for å realisere sitt studievalg, da kollektivtilbudet mellom Kongsvingerregionen og Stange er svært mangelfullt.

Kongsvingerregionen, inkludert Eidskogs kommune har et veletablert kulturtilbud for barn og unge, der dans, musikk og teater er en betydelig aktivitet for barn og ungdom. Mange er med på oppsetninger gjennom barne- og ungdomsskolene, kulturskolene og de frittstående danseskolene, i tillegg til å være med på produksjoner i regi av UKM, Glåmdal teater, for å nevne noe. Med bakgrunn i denne mangfoldige aktiviteten er det rimelig å anta at et manglende studietilbud skjuler en reell etterspørsel etter tilbudet.

En region med ca. 50.000 innbyggere bør kunne tilrettelegge for at elevene kan velge et slikt tilbud i regionssenteret Kongsvinger. Tilbudet kan lokaliseres til en av byens to videregående skoler, som gir mulighet for samarbeid med allerede eksisterende studietilbud som gjensidig kan trekke veksler på hverandre. Videre kan studietilbudet ha mulige samarbeidspartnere i kulturskolene i regionen, de lokale scenene og Rådhus-teatret.

Eidskog kommune på sin side, har et sterkt fagmiljø i Kulturskolen, som kan bidra inn med

kompetanse i opplæring i dans, drama og instrument opplæring. Et tilbud på Kongsvinger vil være attraktivt for pedagoger i Kongsvingerregionen å arbeide ved, som vil forsterke fagmiljøet ved en slik linje, tilknyttet en av de videregående skolene. Sentrum vgs har allerede en kunstfaglig profil. Et rikt kulturtilbud er også attraktivt i forhold til tilflytning til regionen.

Dersom tilbudsstrukturen fastsettes for 4 år i den form den har nå, så kan det føre til at det ikke blir muligheter for å opprette eller ta hensyn til kulturelle trender i disse fagfeltene, fordi den videregående skolen ikke har en rolle som kulturbærer, og kan stagnere nyskapning og kreativitet siden elevene som også er kulturbærere ikke ser muligheter for å utøve sin kunst lokalt, og tar heller dette kreative bidraget ut av regionen og til mer urbane strøk. Da drar andre regioner med slikt tilbud nytte av våre egne kreative barn og ungdom.

Ift. kombinasjonen idrett og yrkesfag i Gjøvikregionen, så har ikke Eidskog kommune noen innspill.